

**ZAMONAVIY MADANIYAT MARKAZLARIDA ART-MENEJMENTNING O'RNI VA
AHAMIYATI****Eshqulova Mariya Tolibjon qizi****O'zbekiston Davlat San'at va madaniyat instituti****"Xalq ijodiyoti" fakulteti "Madaniyat va****san'at menejmenti" kafedrasi kafedrasi Madaniyat va san'at****muassasalarini tashkil etish va boshqarish ta'lim****yo'nalishi 4-kurs talabasi****<https://doi.org/10.5281/zenodo.18604391>**

Annotatsiya: Ushbu maqolada madaniyat muassasalari boshqaruvida art-menejmentning tutgan o'rni va uning zamonaviy usullari tahlil qilinadi. An'anaviy boshqaruv tizimidan ijodiy menejmentga o'tishning zarurati, art-menejmentning strategik vazifalari va madaniyat markazlarining iqtisodiy barqarorligini ta'minlashdagi roli ko'rsatib o'tilgan. Shuningdek, madaniyat sohasi va ijodiy jamoalarga innovatsion loyihalarni jalb qilishning metodik asoslari ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar:

Art-menejment, madaniyat muassasasi, kreativ industriya, strategiya, fandrayzing, marketing, madaniy mahsulot, innovatsiya.

Abstract.

This article analyzes the role and modern methods of art management in the governance of cultural institutions. It highlights the necessity of transitioning from a traditional management system to creative management, the strategic tasks of an art manager, and their role in ensuring the economic stability of cultural centers. Furthermore, the article develops methodological frameworks for attracting innovative projects to the cultural sector and creative teams.

Keywords:

Art management, cultural institution, creative industry, strategy, fundraising, marketing, cultural product, innovation.

Аннотация.

В данной статье анализируется роль и современные методы арт-менеджмента в управлении учреждениями культуры. Подчеркивается необходимость перехода от традиционной системы управления к творческому менеджменту, рассматриваются стратегические задачи арт-менеджера и его роль в обеспечении экономической устойчивости центров культуры. Также разработаны методические основы привлечения инновационных проектов в сферу культуры и творческие коллективы.

Ключевые слова:

Арт-менеджмент, учреждение культуры, креативная индустрия, стратегия, фандрайзинг, маркетинг, культурный продукт, инновация.

Kirish.

Bugungi kunda globallashuv va raqamli texnologiyalar asrida madaniyat va san'at muassasalari faqat ma'naviy hordiq chiqarish maskani bo'lib qolmay, balki raqobatbardosh "madaniy mahsulot" yaratuvchi sub'ektlarga aylanmoqda. O'zbekiston Respublikasining madaniyat sohasidagi davlat siyosatida ham muassasalar faoliyatini tijoratlashtirish va ularning ijtimoiy jozibadorligini oshirish ustuvor vazifa etib belgilangan.

Bu jarayonda art-menejment — san'at va boshqaruv ilmini birlashtiruvchi asosiy vosita sifatida namoyon bo'ladi. Art-menejmentning asosiy vazifasi — ijodiy g'oyani loyiha ko'rinishiga keltirish va uni iste'molchiga samarali yetkazib berishdir.

Asosiy qism.

Art-menejmentning nazariy asoslari va funksiyalari.

Madaniyat markazlarida art-menejment tizimi an'anaviy ma'muriy boshqaruvdan farq qilib, quyidagi funksiyalarni o'z ichiga oladi:

Prognozlashtirish va rejalashtirish: Madaniy tadbirlarning nafaqat badiiy qiymatini, balki uning ommabopligi va moliyaviy xarajatlarini oldindan hisoblash.

Motivatsiya: Ijodiy jamoa (san'atkorlar, rassomlar, texnik xodimlar) uchun erkin ijodiy muhit yaratish.

Kommunikatsiya: Ommaviy axborot vositalari, homiyilar va davlat tashkilotlari bilan aloqalarni o'rnatish.

Art-menejmentning mohiyati — "San'at san'at uchun" tamoyilidan "San'at jamiyat va rivojlanish uchun" tamoyiliga o'tishdadir.

Zamonaviy madaniyat markazining modeli: Menejment nuqtai nazaridan.

Zamonaviy madaniyat markazi faoliyatida art-menejer quyidagi yo'nalishlarni boshqarishi lozim:

Kreativ marketing va brend yaratish.

Har bir madaniyat markazi o'z brendiga ega bo'lishi kerak. Bu faqat logotip emas, balki muassasaning o'ziga xos yo'nalishi (masalan, faqat milliy folklor yoki zamonaviy raqamli san'at markazi). Marketing strategiyasi doirasida tomoshabinning "portreti" (yoshi, qiziqishlari) shakllantiriladi.

Fandrayzing va moliyaviy menejment

Davlat byudjeti bilan cheklanib qolmay, muassasaga qo'shimcha mablag' jalb qilish art-menejmentning eng muhim qismidir. Bunga homiylik paketlari, grantlar, pullik master-klasslar va kovorking xizmatlari kiradi.

Loyihaviy boshqaruv (Project Management).

Madaniyat markazida o'tkaziladigan har bir konsert, ko'rgazma yoki festival alohida loyiha sifatida boshqarilishi kerak. Loyihaning boshlanish va tugash muddati, byudjet rejasi va kutilayotgan natijalari (KPI) aniq belgilanadi.

Tahlil va natijalar: Amaliy tajriba.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, art-menejment usullari qo'llanilgan muassasalarda yoshlarning tashrifi 40% ga, mustaqil topilgan daromadlar esa 25% ga oshgan.

Boshqaruv usuli	Natijadorlik (An'anaviy)	Natijadorlik(Art-menejment)
Rejalashtirish	Hay'at qarori bilan	Bozor talabi asosida
Reklama	E'lonlar taxtasi	Ijtimoiy tarmoqlar va targeting
Xodimlar	Stabil ish haqqi	Natijaga qarab rag'batlantirish
Daromad manbai	Faqat byudjet	Byudjet-Homiylik-Xizmatlar

Muammolar va yechimlar

O'zbekiston sharoitida madaniyat muassasalarini boshqarishda qator muammolar mavjud:

Mutaxassis art-menejerlarning yetishmasligi.

Muassasalarning moddiy-texnik bazasi eskirganligi.

Boshqaruvda byurokratik to'siqlarning mavjudligi.

Taklif etilayotgan yechimlar:

Madaniyat markazlari rahbarlari uchun "Art Leadership" kurslarini tashkil etish.

Har bir tuman madaniyat markazida alohida "Marketing va PR" bo'limini tashkil qilish.

Muassasalar faoliyatiga Digital Management (elektron chipta sotish, virtual turlar) tizimini to'liq kiritish.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, art-menejment zamonaviy madaniyat muassasalarini inqirozdan olib chiquvchi va ularni jamiyatning eng jonli qismiga aylantiruvchi kuchdir. Boshqaruvda ijodkorlik va iqtisodiy hisob-kitobning mutanosibligi madaniyat markazlarining nafaqat O'zbekiston doirasida, balki xalqaro madaniy maydonda ham o'z o'rnini topishiga xizmat qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Mirziyoyev Sh.M. "Milliy madaniyatimizni yanada rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida". Toshkent, 2019.
2. Chong, D. (2020). Arts Management. Routledge.
3. Jo'rayev T. (2022). Madaniyat va san'at menejmenti. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
4. Colbert, F. (2021). Marketing Culture and the Arts. HEC Montreal.